

Posztumus Díszpolgári Cím a Magyar Kultúra Lovagjának

Jövőre lesz negyedszázada, hogy Környén a március 15-ei megemlékezéshez kapcsolódóan megteremtették a Díszpolgári Cím adományozásának hagyományát. A falu legmagasabb szintű elismerését 1994-től napjainkig 17-en vehették át, a képviselő-testület idén először határozott a cím posztumus odaítéléséről.

Környebányán a Hősi Emlékműnél tisztelegtek az 1848-49-es forradalom és szabadságharc forradalom hősei előtt, akik – fogalmazott Svétecz László önkormányzati képviselő – a magyar történelemkönyv legdicsebb lapjait írták, s 170 évvel ezelőtt olyan eszméket, célokat tűztek zászlajukra, melyek közül több csak pár évtizede valósulhatott. A jelenlévők a helyi felnőttek, gyermekek megemlékező összeállítás után az emlékműnél helyezték el a kegyelet virágait, majd a környei ünnepség kezdetén a római katolikus templomban Bedy Sándor plébános és Nagy Péter református tiszteletes tartott ökumenikus istentiszteletet.

A megemlékezés a Művelődési Házban folytatódott az általános iskola hetedik évfolyamos diákjainak, énekkarának,

és az intézmény néptánc szakos tanulóinak ünnepi műsorával, a rendezvényt a Környe szlovákiai testvértelepüléséről, Tardoskedről érkező, 1972-ben alakult férfikar katonadalokkal, Kossuth nótákkal színesítette.

A szabadságharc legnagyobb napjait a tavaszi hadjárat, és az 1849. április 14-én kikiáltott függetlenségi nyilatkozat jelentette. A császári hadvezetés felmérve, hogy saját csapatai nem képesek levérni a

szabadságharcot, az orosz cártól kért segítséget, mely haderővel kiegészülve, néhány hónap alatt vérbe fojtották azt. A világosi fegyverletétel után még egy vár, a komáromi erőd tartotta magát, de október elején ők is a harc befejezésére kényszerültek. Komárom jelmondata ez volt: „Sem csellel, sem erővel!” – hangzott el Beke László ünnepi beszédében. A komáromi hősök példát mutattak számunkra, s ha az értékei szerint próbálunk élni, nem járhatunk rossz úton. A hősiesség, a fegyelem, a hűség, az összetartozás, a bajtársiasság, a hazaszeretet példáját adták – fogalmazott a polgármester, beszédét azzal zárva, hogy kövessük hős elődeink jó példáját, s Jókai Mór gondolatait, aki csaknem fél évszáz-

addal a forradalom kitörése után így fogalmazott: míg magyar él, míg szabad ember él e honban, kegyelettel fognak viszagondolni ez évre, annak történelmére, s történetalkotó alakjaira.

Környén 1994-től hagyomány március 15-én a Díszpolgári Cím átadása, melynek odaítéléséről a képviselő-testület dönt az állampolgárok, civil és egyéb szervezetek javaslata alapján, a címet napjainkig 17-en vehették át. ➔ 2. oldal

Kerékpárút épül Környe és Vértessomló között

– az országgyűlési képviselőt az elkerülő útról is kérdeztük

240 millió forintot nyert el megyei forrásból a Környe és Vértessomló által „Jó szívvel munkába” elnevezéssel benyújtott pályázat, így a két település között kerékpárút épülhet.

A támogatói szerződést februárban szentesítették a felek, mára a 100 százalékban támogatott projekt engedélyes tervekkel rendelkezik, a teljes műszaki dokumentáció rajtra kész, indulhat a közbeszerzési eljárás – hangzott el azon a sajtótájékoztatón, melyet március

27-én tartott Környén Beke László, Környe, Igó István, Vértessomló polgármestere, Popovics György, a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat elnöke, Czunyiné dr. Bertalan Judit országgyűlési képviselő, és dr. Juhász János, a Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Kft. ügyvezetőigazgatója.

A kerékpárút Környéről a belterületi utakat érintve jut el a falu határáig, onnan Vértessomló széléig, a régi bányaútig 2766 méter hosszan épül meg 2 méter szélesen, kétoldali járdaszegéllyel ellátva.

Környe után nem sokkal egy híd is készül, a kivitelezés 2 milliós költségét a gesztortelepülés biztosítja – mondta el Beke László. Mint kiderült, eredetileg Várgesztesig tervezték a kerékpárutat, de a két falu között a csekély gépjárműforgalom miatt csak kerékpársávot lehetett volna kialakítani, amely jelentősen növelte volna a költségvetést, ezért módosítottak az elképzeléseken, hiszen Környe és Somló között már indokoltnak bizonyult az önálló kerékpárút létesítése.

➔ 3. oldal

Posztumusz Díszpolgári Cím a Magyar Kultúra Lovagjának ...folytatás az első oldalról

Idén a képviselő-testület a Tardoskeda és Környe közötti partnerkapcsolatok ápolása, fejlesztése területén kifejtett magas színvonalú, áldozatos munkája, hagyományörző hitvallása és maradandó alkotásai, a környeiek számára is példát mutató életműve elismeréseként *Buják Vincének*, a Magyar Kultúra Lovagjának adományozott posztumusz Díszpolgári Címet, az elismerést lánya, *Klena Bibiána* vette át.

Az emlékező közösség az ünnepi programok zárásaként a Kegyeleti Parkban található Kopjafánál róttá le tiszteletét. Az önkormányzat nevében *Beke László* polgármester és *Orlovits Tímea* jegyző, a szlovákiai testvértelepülés, Tardoskeda képviselőjében *Halász Gabriella* alpolgármester, *Mészáros Imre* képviselő, özv. *Buják Vincéné*, *Klena Bibiána*, *Vanya István* és *Szabó Ferdinánd* helyezte el a kegyelet virágait, valamint a német nemzetiségi önkormányzat, pártok, civil szervezetek, az általános iskola diákönkormányzatának

képviselői, s a jelenlévők hajtottak fejet és gyújtották lángra az örök emlékezés mécseseit.

Buják Vince †

Buják Vince, a Magyar Kultúra Lovagja, Környe partnertelepülésén, Tardoskeden élt és dolgozott. Az 1947-es csehországi deportálás idején Tachovban született, de Tardoskeddet tekintette szülőfalujának, hiszen a család 1949-ben visszaköltözött, ő pedig a téli esteken már apró gyermekkorától követte, hogy kőti édesapja a kosarakat, majd apránként ő is elsajátította a fortélyokat. A hagyományörző mester a famegmunkálás szerelmese volt, de azon kívül számos kedvtelésnek hódolt: méhészkedett, szenvedélyes vadász volt, sőt vadászkutyaikat idomított, madarakat nevelt, köteleit vert, kosarat font. A kosárkötés hagyományá Tardoskeden címmel saját könyvet adott ki 2004-ben. Az Élő Hagományok Polgári Társulás tagjaival a kezdetektől színesítette a környei Nemzetiségi és Sörfesztivál kézműves utcáját, lelkesen, szívvel-lélekkel osztotta meg az érdeklődőkkel a hagyományos kézműves

mesterségek titkait. Faragásaival egyedivé és emlékezetessé tette anyatelepülését az odalátogatók számára. 10 évvel ezelőtt ő készítette el azt az emléktáblát, mely a két település közti partnerkapcsolati megállapodásnak állít emléket. E mellett már számos fadaragást készített Környe számára is. Kisebbségi faragásai, emléktáblái mellett a kitelepítés 70. évfordulójára készített egy emlékoszlopot, melyet tavaly júliusban avattak fel Környén. Rajta ez az idézet olvasható, amely minden bizonnyal *Vince bácsi* hitvallása is volt: a hűség csupán annyi, hogy néha szíved titkon megremeget, ha szülőfölded nyelvén szólva fordul feléd egy kisgyerek. Tavaly augusztusban ajándékozott Környe számára egy faragott emlékfát, melyet a partnerkapcsolati szerződés aláírásának 10. évfordulójára készített, és október 6-ára elkészítette a település számára az aradi vértanúk emlékművét. Tervezte még a trianoni emlékmű megfaragását, és egy emlékoszlop készítését Környebányára, de sajnos ezek a munkái az ez év január 19-én bekövetkezett váratlan halála miatt már nem készülhettek el. Alkotásai örökre megőrzik az emlékezetben.

Méltó emlékezés

Közhírré tételük, és ezúton kidoboltatik, hogy a mai napon, Böjtmás havának 14. napján tudatjuk a férfinépekkel és fehérnépekkel, hogy valamennyi lelket meginvitáljuk e fényes teátrumba. A poéták költeményeit és a komponisták nótáit csokorba rendezték és áldó figyelmükkel ellátták szeretett magisztereink: Szarka Katalin, László Márta, Takácsné Eichardt Emma, Takács Karolina, Sárköziné Kovács Mária és Magyaróvári József Tamás. Kérjük kegyelmeiket, hogy társulatunk buzgó csepűgőinak színjátékát tekintetükkel kísérik, és örökre szívükbe zárták – ezekkel a gondolatokkal ajánlotta a Kikiáltó a Kisfaludy Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola 7. évfolyamos tanulóinak összeállítását március 14-én a diáktársak figyelmébe a Művelődési Házban.

A tanulók és pedagógusok az 1848/49-es forradalom és szabadságharc 170. évfordulója előtt tisztelgő összeállítást figyelmes tekintettel követték, és a remények szerint valóban örökre szívükbe zárták, mint ahogy a forradalom hőseit is.

A műsor, melyben a hetedikesek mellett színpadra lépett az énekkar és a művészeti tagozat néptáncosai, két iskolai osztály szemszögéből értelmezte újra a szabadságharc eseményeit, elevenítette fel a helyszíneket és állított emléket az áldozatoknak. Az elképzelt osztályok történelmi ismeretei és egyéni látásmódjuk tükrében tapasztalhatta meg a közönség az 1848/49-es történéseket, és azok kihatását az utókorra.

A műsor nem csupán végigkalauzolt az 1800-as évek elejétől az események során, hanem – a diákok kíváncsiságától hajtva – titkokat, igazságot, választ keresett: miben hihettek azok, akik 1848-49-ben a forradalomért és szabadságharcért az életüket áldozták?

A hóhér kezére jutunk. Elvégre a császár halálát akartuk...

Én nem akartam a császár halálát. Én szabad hazát akartam... A kettő egy és ugyanaz... A feleségem gyermeket vár. Decemberben fog megszületni. Már sohasem láthatom.... Felőröl ez a várakozás... Imádkozzon. Akkor gyorsabban megy az idő. Ha a szerencse nem is, Isten talán még meghallgatja Önt... – idézték fel az aradi vértanúk beszélgetését a siralomházban, ahonnan a sortűz elé, vagy bitófa alá vezetett utolsó útjuk.

A megrázó műsor végéhez közeledve a darabbeli osztály megértette az 1848-49-es forradalom és szabadságharc üzenetét: a márciusi ifjak szabadságot, független hazát akartak. S hogy 170 évvel az események után mi a mai fiatalok hitvallása? A kérdésre a választ minden szereplő másként fogalmazta meg: mi a szabad gondolatokban hiszünk, és a gondolatok sokszínűségében... Én a családokban és a gyermekekben hiszek, de elfogadom azo-

kat is, akik másképpen élnek... Mi a tettekben hiszünk, mert a világot a cselekvések viszik előre... Én az oktatásban hiszek, mert a képzettlen elme olyan, mint a kiszáradt kút... Én Istenben hiszek, de elfogadom azokat is, akik másban hisznek... Én a jóságban hiszek, mert a gonoszság még sohasem tudott felépíteni semmit. A gonoszság csak rombolni képes... Én a szépségben hiszek, de elismerem, hogy néha szép lehet a csúnya is... Én az egyenlőségben hiszek, és abban, hogy minden embert ugyanannyi jog illet meg...

A felkészítő pedagógusok a darab zárásaként így tettek hitet: én bennetek hiszek, és abban, hogy egy napon ezt ti, együtt mind meg fogjátok valósítani... Én pedig abban hiszek, hogy lesz erők és tehetségünk, hogy ebben segítsünk benneteket. Hogy megtaláljátok azt a szabadságot, boldogságot és függetlenséget, amit a márciusi ifjak kerestek 1848-49-ben...

Párták és csákók

A Vackor Óvoda és Bölcsőde valamennyi csoportszobája, közösségi tere ünnepelőbe öltözött március 14-én, s természetesen a fiúk ingecskéiről, a lányok blúzairól sem hiányozhattak a kokárdák. A gyerekek a korábbi napokban már sokat hallottak március 15-éről, s hogy ilyenkor mit ünnepelünk, így *Pekár Zita* mb. óvodavezető kérdésére kórusban zengték, hogy a nemzeti tricolór színeiből a piros az erőt, a fehér a hűséget, a zöld pedig a reményt jelenti. Az ünnepségre hagyományosan a nagycsoportosok készültek toborzós, táncos, verses előadással, amely a társakkal közös szavallattal zárult: eljött már, itt van március közepe, a magyar lobogót mindenki lengesse! Lendüljön magasra zászlóval a kar, kiáltsa mindenki: éljen a magyar! A kicsik műsora után az óvodapedagógusok régi katoná- és toborzódalokból adtak rövid házi kamarakonzertet, majd a kis vackorosokkal a Kegyeleti Parkba sétáltak, ahol a zászlócskák elhelyezése közben tovább mesélték a 170 évvel ezelőtti eseményekről, a hősokról.

Kerékpárút épül Környe és Vértessomló között - az országgyűlési képviselőt az elkerülő útról is kérdeztük ...folytatás az első oldalról

A gondolat *Igó István*, vértessomlói polgármesterben született meg, amikor hírt vette, hogy Oroszlány és Környe között kerékpárút készül. Ez adta az ötletet, hogy csatlakozni kellene – fogalmazott a sajtótájékoztatón. A polgármester a fejlesztés kapcsán a turizmust, és a munkába járást emelte ki. Vértessomló Sarlós Boldogasszony Temploma a négy, kerékpárral is megközelíthető szakrális megyei helyszín egyike, valamint Somló „peremén” található a kilátó, ahonnan tiszta időben Észak-Komáromon túlra is el lehet látni, illetve a falu közigazgatási határán fekszik a Vitányvár, a Szép Ilonka forrás, a Szarvaskút és Mátyáskút, melyek gyönyörű és kedvelt kirándulóhelyek. Mindemellett a két település ezer szállal kötődik egymáshoz, rengeteg somlói dolgozik Környén azoknál a vállalkozásoknál, melyek az egykori mezőgazdasági kombinát helyén működnek. Jelenleg is többen járnak kerékpárral dolgozni, de még többen tennék, ha nem kellene a hatalmas forgalomban és a veszélyes kanyarokkal tarkított közúton menni – mondta el *Igó István*.

Ha elkészül a Majk-Tatabánya útszakasz, akkor nem csak a környei ipari parkig lehet elkerékpározni, hanem Tatabányára is. Mi a megyében mindig hálózatban gondolkodunk, ennek már most látszanak a nyomai – fűzte tovább a gondolatot *Popovics György*. A megyei önkormányzat elnöke úgy vélte, hogy a tervezett kerékpárút lesz olyan népszerű, mint a Tata-Szomód közötti. A fejlesztés kapcsán Környe szerepét kiemelve így fogalmazott: a TOP-os projekteken Környe és Oroszlány hátán viszi a több mint

1 milliárd forintos kerékpárút építését, ebben a beruházásban is Környe a fő megvalósító. Ez nekem nagyon szimpatikus, hogy van egy település, amely önállóan is képes fejleszteni a saját intézményeit, másokkal együttműködve pedig a térségre pozitív hatással lévő projekteket valósít meg.

Olyan, a munkába járást és a kis- és közép vállalkozásokat támogató beruházás a kerékpárút, ami a helyi munkaerő megtartását és a helyi kisvállalkozások megerősítését szolgálja. Környe kétpólusú ipari parki területtel rendelkezik, az egyik a Tatabánya-Környe ipari terület, ahol a nagy multik beruházásai jelennek meg, de van egy, a korábbi gazdasági szerkezetből itt maradt kis- és középvállalkozói szektor, amely szolgáltatói és beszállítói kör, és jöleső azt látni, hogy az itt élők számára a munkahelyteremtés és a megtartása helyben, a lakóhelyükhöz közel tud megvalósulni. Bármennyire is mobilak vagyunk, a 21. században ez egy primer munkavállalói értelem, különösen, ha például arról beszélünk, hogy a gyermekes családok esetében az anyuka és apuka is szeretne mihamarabb hazatérni – ez már *Czunyiné Dr. Bertalan Judittól* hangzott el. Az országgyűlési képviselő hozzátette: a „jó szívvel” elnevezés a kettős tartalma miatt áthallásos, hiszen a kerékpározás egészségre gyakorolt jótékony hatása is megjelenik benne, de az is, hogy szeret munkába járni, mert közel elérhető, jó munkahely, olyan, amit a lakókörnyezetében talál meg.

A támogatási szerződés a megvalósítási határidőt 36 hónapban rögzíti, de a sajtótájékoztatón az is elhangzott, hogy a települések polgármesterei örömmel vennék, ha már jövő tavaszra lezárulna a beruházás.

Bár nem tartozott a sajtótájékoztató témaköréhez, élve az országgyűlési képviselő személyes jelenlétének lehetőségével,

a falubeliek által mind inkább sürgetett, Környét elkerülő útról is kérdeztük. Válaszát szó szerint, módosítás nélkül tesszük közzé, a kérdés így hangzott: nagyjából 25 éve fogalmazódott meg az ígéret a beruházásról. Ebben a pillanatban mit lehet róla tudni?

„Több változós a modell, az egyik az oroszlányi elkerülő útnak a kérdése, az is egy égető kérdés, mert nyilván az Oroszlányról érkező ipari és teherforgalom az, ami Környét megterheli egyik módon, és a Gánt fele, a székesfehérvári ipari parkot megközelítő forgalom, ami még megterhel. Én is negyedórát, 20 percet szoktam itt állni, tehát alapvetően érzem a kérdést. A másik pedig az autópálya csatlakozás.

Konceptcionálisan két történet van, aminek érnie kell. Egyébként az egyiknek készen vannak a tervei, tehát az utóbbi 25 évben az elmúlt 6 évben jutottunk el oda, hogy egyáltalán a nyomvonal kijelölésre került az önkormányzatok megegyezésével. Ennek már meg vannak a látható és beárazható keretei. Mind a kettő nagyon fontos, mert a térség fejlődése és fejlesztése szempontjából a gazdasági és a lakossági elérés hasonló módon dominál. Itt ami ennek a kérdésnek a döntését meg kell, hogy erősítse, és arra már van döntés, az az autópálya háromsávosításának a kérdése, annak a tervei 2020-ig el kell, hogy készüljenek, mert azért az M1-es autópályával ezek az autópályás gazdasági összeköttetések nem függetleníthető úthálózat fejlesztések gazdasági szempontból, tehát azt mondom, hogy nyilván nem tudjuk azt mondani, hogy jövőre elkezdődik, vagy 2 év múlva elkezdődik, de most vannak olyan komoly tervek, ami alapján azt mondhatjuk, hogy koncepcionálisan ez a fajta fejlesztés legalább összeáll az önkormányzatokkal egyeztetve.”

„Olcsó lett az ember és préda a nemzet...”

Tardoskedd és Környe kapcsolatának alapját a több mint hét évtizeddel ezelőtt kezdődött értelmetlen és kényszerű kitelepítés révén létrejött szomorú kötelék jelentette, ám napjainkra már a kultúrcsoportok közös fellépése, a közös sportesemények, a közös ünnepek, rendezvények kötik össze hivatalosan is egy évtizede a két közösséget. A magyarországi deportáció 70. évfordulója alkalmából március 11-én kitelepítési emlékünnepséget rendezett a tardoskeddi Lucerna Polgári Társulás és a környei önkormányzat, valamint ekkor nyílt meg a „Tardoskedd 1945 – 1949” című vándorkiállítás is, amely április 20-áig látható a környei Művelődési Házban.

A történelmünknek sajnos nagyon sok olyan lapja van, amely nem csupán szomorú, hanem egyenesen szégyenletes is. Viszont ezekről az eseményekről is kötelességünk beszélni, kötelességünk a leghitelesebben feltárni és dokumentálni mindent, mert tudni kell az utókornak a válaszokat a könnyes szemmel feltett kérdésekre. Kik, milyen okból dönthettek ártatlan emberek megbüntetéséről, ha volt egyáltalán, kitől kapták a felhatalmazást tetteikre, és miért pont nekünk kellett ezt elszenvedni? Ezeket a kérdéseket teljes joggal és a legnagyobb titokban a 12 évvel ezelőtti kényszerű lakosságcsere miatt összekovácsolódott Tardoskedd és Környe egykori lakói is feltették, mivel '47 nyarán Környét érte el a kitelepítés és '48 telének végén pedig Tardoskeddet. A tragédia alapjaiban ugyanaz volt... – fogalmazott az emlékünnepségen *Beke László* polgármester, hangsúlyozva, hogy a rendezvény azért is fontos, mert még lehetőség nyílik az egykori kitelepítettekkel folytatott beszélgetés során közvetlenül megismerni a tragédiát, melyet a két falu először mutat be közösen, s amely mindkét település életét gyökeresen megváltoztatta.

A tardoskeddi *Csomó Magdolna* gyerekként élte át, tapasztalta meg saját bőrén a csehországi deportálást, s mint visszaemlékezésében elhangzott, felnőtt fejjel érezte át igazán a történet súlyát és mélyleges fájdalmát. *Magdi néni* 9 éves volt, amikor három ember érkezett a nagypapjához, és igyekeztek meggyőzni, hogy reszlovakizáljon, s akkor nem telepítik ki. Nagypapja nem akarta megtagadni a magyarságát, így családja felkerült a kitelepítendő listájára, mégpedig az első transzportba. Ő Tardoskeden maradt, *Magdi néni*vel és szüleivel indult el a tehervonat Tachovba, ahol a téglagyárban dolgoztak, ám jogfosztottak lévén csak fél fizetést kaptak. Amikor nagypapa megtudta, hogy másik fiával, *Vincével* a magyarországi Györkönybe telepítik őket, elutazott Tachovba elbúcsúzni. *Magdi néni*ék 1948 decemberében térhettek haza Tardoskeddre. Itthon nem várt minket senki. Amikor a szüleim elmentek a községházára,

hogyan bejelentkezzenek, az arcukba kiabálták, hogy minek jöttünk haza, inkább maradtunk volna ott, ahol eddig voltunk... – idézte fel a fájdalom emlékeit.

Hurcolják a népet messze idegenbe, hallatszik a sóhaj: Istenem, ne hagyj el! Szabadságra vágyott Tardoskedd népe, mégis szorgalmának bére. Ahogy megérkeztek a rabszolga-vásárra, megtudták, hogy kinek, mennyi lesz az ára. Olcsó lett az ember és préda a nemzet, sajnos nekünk kellett elszenvedni mindezt... – egy valamikori kitelepített, *Birkus Károly* „Deportálás” című, keservesen szívszorító verse *Birkus Magdolna* előadásában hangzott el az akkori eseményekről.

1946. február 27-e szomorú és sötét dátuma a magyarság, de a szlovákság történelmének is. Önkényes kitoloncolások, a csehszlovákiai német és magyar lakosság teljes jogfosztottsága közepette került sor erre. Szomorú és értelmetlen, kártékony epizódja volt ez a magyar és a szlovák nemzet közös történelmének, hiszen a lakosságcsere gyakran többgenerációs együttélést szakított meg, hosszú barátságokat zilált szét és cserélt fel gyűlöletre. A lakosságcsere névezett etnikai tisztogatás így lett betetőzése a kényszerszolgára való elhurcolásnak, az általános jogfosztottságnak. Felvidéken alig akad olyan család, melyet a kitelepítés borzalmai és annak máig ható fájdalmai ne érintenének. Ezért is fontos emlékeznünk. S azért is, mert nincs igazuk azoknak, akik ezt lezárt múltként próbálják kezelni. Nem feledhetünk. Nem, mert az 1946-os szerződés itt kísért ma is, és mindmáig érezteti a hatását. Visszaköszön meggyengült identitásunkban, a népszámlálási statisztikákban, él az anyanyelvű iskolától való elfordulás gyakorlatában. És él az utódok emlékezetében – hangzott el *Tirhold Kármentől*, a Német Nemzetiségi Önkormányzat Környe elnökétől, aki Szent Pál apostol gondolatát ajánlotta mindenki figyelmébe: Ne azt keressétek, ami széthúz és megoszt benneteket, hanem azt, ami összeköt.

„A környei németek kitelepítését a 2.sz. Kitelepítési Bizottság intézte, melynek a helyi megbízottja *Bott Tamás* kitelepítési kormánybiztos volt. A német lakosságot öt kategóriába sorolták: kitelepítendő, felmentettek, kivételezettek, terhes nők és egyéb korlátozás alá esők. Ekkor már nem konkrétan a háborús bűnösöket, inkább a gazdagabb családokat írták fel a kitelepítési listára. Még olyanokat is elvitték, akik magyarnak vallották magu-

kat. Például az egyik családfő, aki szintén magyarnak vallotta magát, hetykén megjegyezte: „megyek megnézem hogyan viszik a svábokat”. De nem sokáig nézelődhetett, mert érte is mentek a rendőrök és felrakták családosztól a vagonba. A bánya sok környei családot felmentett, előfordult, hogy a vagonból hozták vissza őket. A családok 30 kilogrammos csomagot vihettek magukkal. Néha lemérték egy-egy család csomagját, és ha nehezebb volt a megengedettnél, ki kellett venni belőle valamit.” (részlet *Süli László*é, „A környei német nemzetiség múltja és jelene *György Vincéné*, született *Fábián Mária* visszaemlékezései alapján” című szakdolgozatából.)

Fábián Józsefné, Annus néni és családja azon szerencsések közé tartozott, akik végül maradhattak, mert igazolták, hogy a papa a bányában dolgozik. De még ma is élénken élnek az emlékezetében a történetek, melyről így mesélt: sosem felejttem el azt az idős bácsit, aki kapujában állt a csomagjaival és keservesen sírt. Mindenhol könnyes szemű embereket láttam. Volt olyan család, akiknek a rendőrök segítettek itt maradni. *Annus néni* azt a dalt is pontosan fel tudja idézni, melyet a vonatra várakozó svábok énekeltek: fiúk mi már elmegyünk, nem látjuk többé a kicsiny falut, nem látjuk többé a rácsos kaput. Mondjátok meg annak, ki hazaér, idegen földön pihenek én... Hítre, reményre és szeretetre mindenkinek szüksége van – ezeket a gondolatokat tolmácsolták a tardoskeddi *Bencze Erika*, a „Világíts a világot” című lemezén hallgató dalai, melyekkel a kitelepítési emlékünnepséget színesítette. A rendezvény részeként nyílt meg és április 20-áig látható a Művelődési Házban a „Tardoskedd 1945 – 1949” című vándorkiállítás, amely a Lucerna Polgári Társulás elnöke, *Buda Ferenc* érdeme és sok éves kutatómunkájának eredménye. A tárlat kivételesen újszerűen, ám döbbenetesen valóságos és kifejező módon tárja a közönség elé azokat a nyomasztóan nehéz éveket és történeteket. A kiállítás egyedisége abban rejlik, hogy a fotográfák és dokumentumok által bemutatott események kimondottan

Tardoskeddhez és a tardoskeddi emberekhez kötődnek. Az egyes, különálló blokkokban feldolgozott témákat a kiállítás magyarul, szlovákul és angolul mutatja be. A projekt egyik különlegessége a község migrációs térképe és legmegrendítőbb „látványossága” az a speciális marhavagon-utaztatás, amelyekben annak idején az államhatalom könyörtelenül végrehajtotta az összes kitelepítést, áttelepítést, deportációt, repatriációt. A vagon belseje rekonstruálja a csehországi deportációt, ugyanis ott egy vagonban 2 család volt, és azt, a Felvidéken egyetlen fellelhető eredeti

ládát is bemutatja, melyben a vagyonukat vihették. A vagon belső „fala” magyarországi temetőkből, így a környékben nyugvó kitelepített tardoskeddiek síremlékeikről készített fotók láthatók.

A hűség csupán annyi, hogy néha szíved titkon megremeget, ha szülőfölded nyelvén szólva fordul feléd egy kisgyerek. – olvasható azon az emlékművön, melyet tavaly júliusban avattak fel Környén. Az ez év januárjában tragikus hirtelenséggel elhunyt *Buják Vince* alkotása a Környéről 1947-ben és Felvidékről 1947-48-ban kitelepítettek, deportáltak előtt tiszteleg. A tardoskeddi

fafaragó, a Magyar Kultúra Lovagja is elszenvedője volt a kitelepítésnek. Tavaly, az emlékmű avatásakor így fogalmazott: szüleink jó keresztényt neveltek belőlünk, megtanították, hogyan kell megbocsájtani az ellenünk vétkezőknek. Mi megtanultunk megbocsájtani, de feledni soha nem fogunk...

A kitelepítési megemlékezés zárásaként az emlékmű makettjénél *Buják Vince* és a kegyetlen népességcsere valamennyi elszenvedője előtt tisztelegve *Tirhold Kármén, Buda Ferenc, és Beke László* helyezte el a kegyelet virágait.

Ilyen jó húsvéti szöszmötölő még soha nem volt!

A címbeli megállapítás egy kislánytól hangzott el, amikor az olvasztott csokoládéba mártotta fánkját március 23-án a Német Nemzetiségi Önkormányzat Környe és a Művelődési Ház közös programján. A szervezők valóban mindent megtettek azért, hogy a kicsik és nagyok jól érezzék magukat, s hogy számos, különböző technikájú kézműves dísz, ajándékot készíthessenek húsvétra.

A ragasztás, festés, vágás, színezés, csillámozás, gyöngyözés, konfetti-zés eredményeként sorra készültek a hímes tojások, tojástartók, báránycák, nyulak, aki pedig finomságra vágyott, az a „Süssünk, főzzünk valamit” klub két területű asztalkám édes és sós süteményei közül válogathatott. A klub gondolata *Pribéliné Wéber Noémiben* született meg pár hónapja, s „percek alatt” maga köré gyűjtött jó pár hölgyet, akik ismerik, vagy éppen szeretnék megismerni a sütés-főzés valamennyi csínját-bínját. A klub tagjai már előző nap szorgoskodtak az iskola tankonyháján, készítették a csokis muffinokat, sajtos csigát, mézeskalácsot, linzert, cake popot, a kézműveskedés délutánján pedig helyben készítették el az illatozó mini fánkot, s tartották melegen az olvasztott csokoládét.

A programot a vértessomlói származású *Kerling Alajos* is színesítette, az ámuló gyerekek és felnőttek gyűréjében szorgoskodott: fúrt, köszörült a fogászati rendelőkben használatos eszközökkel, ám nem sajtó fogakat gyógyított, hanem törekeny húsvéti csodákat alkotott fácán- és libatojásokból. A férfi lassan 25 esztendeje gravíroz tojásokat. Először színezi őket, majd következik a motívum köszörülése, amelynek illeszkednie kell a formához,

hiszen papíron teljesen másként mutat, mint térben. Azt mondja, annak idején valahol meglátta a technikát, s úgy gondolta, ha más meg tudja csinálni, akkor ő is. S igaza lett. Mára megszámlálhatatlan népi motívumokkal ékesített húsvéti tojás került ki a kezei, no meg a lehetetleni vékony fűrésztől. Miközben dolgozott, élvezettel osztotta meg az apró „trükköket”, a szakma csínját-bínját: hogyan kell például kifűjni a tojásokat, hogy még véletlenül se törjenek, roppanjának össze. Hiszen az általa használt „alpanyagok” nem hétköznapiak. Míg egy időben tenyésztettek a környéken struccokat, ma már 1-2 tojás beszerzése is nehézkes, Környén azonban egy felajánlásnak köszönhetően máris gyarapodott egy darabbal a készlete. A legmerészebb fiúk, lányok gravírozásra is vállalkozhattak, ők a különböző technikával készített egyedi, és megismételhetetlen húsvéti díszek mellett gravírozott tojásokkal is büszkélkedhettek a program zárásaként.

A szervező Német Nemzetiségi Önkormányzat és a Művelődési Ház nagyon köszöni *Kerling Alajos* tojásfaragónak, hogy nemcsak elhozta Környére a törékeny csodáit, de a merészebb gyerekeket be is vezette a készítés rejtelmeibe! Nagyon köszönjük a „Süssünk, főzzünk Klub” tagjainak, *Szabó Lászlóné Marikának, Lóczy Kingának, Tuji Ottóné Szilvinek, Barta Gizellának, Nagy Mónikának, Végertné Nedermann Évának, Jozsefik Vanesszának, Csépké Cecíliának, Pribéliné Rékának, és az ötletgazda Pribéliné Wéber Noéminek*, hogy finomságaikkal megédesítették a programot!

Nagyon köszönjük a Nő Klub tagjainak a kreatív húsvéti figurák megálmodását, és a segítségnyújtást az elkészítéshez! Nagyon köszönjük a Művelődési Házban működő Bűfé figyelmességét, hogy valamennyi gyerkőc apró csokoládé nyuszit kapott ajándékba! Nagyon köszönjük minden, meg nem nevezett segítő közreműködését!

És végül, de nagyon-nagyon nem utolsósorban köszönjük valamennyi apróság, anyuka, apuka, nagyszülő részvételét, a csokis mosolyokat, az ámuló tekinteteket, hiszen nélkülük nem jöhetett volna létre ez a csodás délután!

Az arany- és ezüstkoszorús mestertenyésztő

Ez hány serleg? – tettem fel a meglepett kérdést Szappanos János otthonában, rácsodálkozva a tekintélyes mennyiségű, szépen csillogó kupákra, elismerésekre. Itt lenn olyan ötven lehet, de van még két zsákkal a padlason... – érkezett a válasz a chow-chow aranykoszorús és araucana&barneveldi ezüstkoszorús mestertenyésztőtől. Ez utóbbi cím, ha minden jól halad, hamarosan arannyá fényesedik...

Kutyái révén minden bizonnyal ismertebb Kőrnén János, hiszen 1990 és 2015 között minden lehetséges kiállításon bemutatkozott, a számos elismerés mellett 2008-ban megszerezte az Európa Győztes címet is. 2002-ben egy véletlen folytán „szerelmesedett bele” a díszbaromfi tenyésztésbe, s bár ott jártamkor is simogathattam alig pár hetes chow-chow kutyakölyköket, a kiállításokon ma már araucana tyúkjaival gyűjti az elismeréseket.

A házi tyúkhöz szokott szem számára kissé furcsának tűnik az araucana, ám beszélgetésünk során kiderült, hogy a fark nélküli és szokatlan fültollú baromfinak épp az az erénye, amit a laikus „bizarrnak” tarthat. A türkizszínű tojásokról már nem is szólva...

A „szerelem” tehát 2002-ben kezdődött, amikor egy ausztriai kutyakiállításról hazafelé útbá ejtette Mosonmagyaróvárt, s vásárolt 20 darab színes tojást. Az eladó még a baromfi nevét sem tudta, János nyomozott a fajta után, és három évvel később már németországi kiállításról hozott egyedeket, amik ára darabonként 50-100 euro között mozog.

Az állományát, amely jelenleg 60 egyed, azóta is Németországból frissíti, és irigylésre méltó sikerrel tenyészt, hiszen a korábbi, „kisebb” sikerek után 2015-ben Metzben, a 250 fajta 95 ezer egyedét felvonultató Európa Kiállításon a kékbúza színű tyúkjával megnyerte az Európa Mester díjat. A kiállításra egyébként Magyarországról csupán 5-6 nevezés érkezett más fajtában,

tudomása szerint hazánkban rajta kívül ilyen szinten senki nem tenyészt araucanát. Sőt, a barna aranytyúkú kakas és a fekete tyúk keresztezéséből Európában elsőként ő tenyésztette ki a csokibarna araucanát, ami így, pár szóval leírva egyszerűnek tűnhet, pedig nagyon nem az: a fültollas kakast és tyúkot nem lehet párba állítani, mert nem lesz szemes a tojás. A letális faktor működik, tehát ha innen, és onnan is hozza a génbetegséget, akkor nem lesz belőle semmi, vagy százból egy... A szakállast lehet fültollással párosítani. Mivel a csokibarna nálam jelent meg, a színváltozás standard tervezetét nekem kellett megadni a bírónak. Itt csak a színleírás a fontos, s mert nálam jött létre, ez még nem szerepelt a standard-ban, de elfogadták, és már ez alapján bírálják – mesélte János, hiszen a kiállításokon nemzetközi fajtaleírás szerint pontoznak a bírók. A tenyésztő a leírás hivatalos magyar fordításával is rendelkezik, mivel a szempontok igen szigorúak: a többi között részletesen rögzítik a kakas és tyúk fajtajellegét a törzstől indulva a nyakon, hátán, vállakon, szárnyakon, nyergén, farkon, mellen, hason, fején, arcon, taréjon, áll- és füllebenyeken, szemeken, csőrön, tollbajtton és szakállon, combokon, lábakon, lábujjakon át a tolatzatig. A színváltozatok leírásáról nem is szólva, mert

a Chiléből származó baromfi létezik vadszínűben, kék vadszínűben, aranytyúkúban, kék-aranytyúkúban, ezüsttyúkúban, aranybúzaszínűben, kék-búzaszínűben, fekete-vörösben, kék-vörösben, feketében, fehérben, kékben, kendermagosban, és a környei tenyésztőnek köszönhetően most már csokibarnában is.

A háromévente esedékes Európa Kiállítás mellett természetesen honi megmérettetéseken is szerepel, ez év januárjában például a szarvasi országos kiállításon az egyik araucanájával fajta győztes lett. Tavaly elnyerte az ezüstkoszorús mestertenyésztői címet, melyhez 12 kitűnő minősítést kellett összegyűjtenie. Az aranyhoz épp a duplája szükséges, de már 18-nál jár, így hamarosan még fényesebben csilloghat a cím, s természetesen készül a legrangosabb kontinens versenyre, melyet novemberben Dániában rendeznek meg.

Miközben beszélgetünk, a türkiztojásokra is rácsodálkozom, nemcsak a színük, a rájuk jegyzett különböző betűk miatt is. János ugyanis mindegyikre gondosan ráírja, hogy milyen színű tyúkot juttatja. Látszik rajta, imádja a tenyésztést, ő úgy fogalmaz, hogy gyerekkorától hobbija.

Aztán azt is megtudom, hogy a kiállításokon az egy éves egyedekkel mutatkozik be, hiszen a két évesek már kitöjűk magukat, veszítenek a színükből, a lábuk is megfakulhat, tehát nem felelnek meg a szigorú szempontoknak.

A 8-10 évig élő baromfi kapcsán adódik tehát a prózai kérdés, amire már János feleségétől, Ildikótól érkezik a prózai válasz: a tojás koleszterintartalma a „normál” tyúkéknak 20 százaléka, tehát nagyon egészséges, de egyébként ugyanúgy tojnak, mint a többi tyúk, tojásuk ugyanolyan sűtemény alapanyag, mint a többié, és a húruk is nagyon finom... ízletes leves készül belőle...

170 év után hazatért

Mondhatjuk, hogy 170 év után hazatértem, hiszen júniusban lesz 170 éve, hogy Konrád Hartmann nevű ősem áttelepült Kőrnéről Szendre – fogalmazott „A széna illata” című könyv március 9-ei, környei bemutatóján Hartmann Miklós a Művelődési Házban. A szerző a Német Nemzetiségi Önkormányzat meghívására érkezett a faluba, a családjá történetén keresztül az Esterházy uradalom 18. századi német betelepítését, majd hat generáció sorának alakulását az 1950-es évek elejéig bemutató könyv szép számmal vonzotta az érdeklődőket, akik előbb érdeklődve hallgatták, később kérdésekkel ostromolták.

Asvábok tömegesen érkeztek hazánkba a XVIII. század közepén. A betelepítés során Martin Hartmann is útra kelt, hogy a Dunán lehajózva, Kecskéden kezdjen új életet. Innen vezetett a család útja Kőrnére, majd 1848-ban Szendre, ahol a leszármazottak egy része jelenleg is él. Hartmann Miklós életútja a családi tűzhelytől Sopronba, később Zalaegerszegre vezetett, ahol jelenleg is él, de természetesen tartja a kapcsolatot a szákszendi rokonokkal, ismerősökkel, a könyv megjelenése kapcsán pedig mind gyakrabban látogat vissza.

A regény három évnyi kutatómunka és írást követően született meg, szereplőit saját családjá története alapján formálta: vannak kitalált személyek is, de a létezők anyakönyvezett nevükön szerepelnek benne, s az ezzel kapcsolatos kutatás bizony nem kis feladatot és alaposítást igényelt

– hangzott el a szerzőtől. Mint elmondta, az arisztokrata, vagy nagypolgári családoktól sok könyv született, és az életük minden részletével tele vannak a levéltárak. Más a helyzet azonban a hétköznapi földművesekkel, vagy iparosokkal. A német betelepítés korai időszakából az egyes családokról csak az uradalmi és egyházi feljegyzések állnak rendelkezésre, ezért is kezdett bele

a regény megírásába, amely Tata és Komárom környékén, a Vértes és Gerecse lábánál elterülő német falvakban elsősorban a telepesek életét követi, egyben az egymást követő történelmi korszakok keresztmetszete is.

A tatai – gesztesi uradalom német betelepítései egy olyan időkből történelem, amikor a török uralom és a Rákóczi szabadságharc után a régió szinte elnéptelenedett. A történet helyszínei elsősorban Kőrné, Kecskéd, Bánhida, Vértesomlói és Szend községek, valamint Tata, Komárom, Kibér és Győr.

Az első két fejezet az olvasót a betelepítés időszakába kalauzolja. A Duna, amelyen a dereglyék idehozták a korai telepeseket, akkoriban veszélyes, zátonyokkal teli folyó volt. A kor írásbelisége, nyelvezete, szokásai nagyban eltértek a maiétól. Az érkező német telepes földművesek nagy része írástudatlan volt, az iparosok viszont ismerték a német írást és a kialakuló közeposztály magvát képezték.

Már a betelepüléstől kezdődően állandó kérdése a történetnek, hogy sikerül-e az uradalomtól való függőségből kilépni, szabad parasztagazdaságot szerezni, sorsukat a saját kezükbe venni. Ezt befolyásolták Mária Terézia és II. József császár jobbágy rendeletei, a 1848-as törvények, a kiegyezés időszaka, de főleg egy-egy generáció családfőjének és gazdasszonyának szorgalma, eltökéltsége.

A könyv azt is boncolgatja, hogy vajon megmaradhat-e a család a német kultúra, hagyományok környezetében és mikor, miként kezdődik a többségi kultúrához való alkalmazkodás, az asszimiláció? Az olvasóban sok kérdés merülhet fel a német telepesek identitásának, a nemzetiségi kultúrának és a hagyományok megőrzésének tárgyában, hiszen a mai korban is tapasztalható asszimiláció és a felgyorsult, globalizálódó világunk egyre nehezebbé teszi mindezt. Ezért is fontos, – vallja a szerző – hogy ilyen művek szülessenek és bepillanthassunk elődeink múltjába.

Évet zárt a Vöröskereszt környei szervezete

Ilyen korban már megszédülök ettől a sok puszitól – jegyezte meg huncut mosollyal a 97 esztendő Gyarmati Pista bácsi a Vöröskereszt környei szervezetének március 8-ai közgyűlésén, ahol „első napirendként” a tavasz egyik legszebb hírnökével, tulipánnal köszöntötték a hölgyeket.

Tény, hogy a gyengébb nem képviselői vannak többségben a szervezetben, de a tavalyi esztendő némiképp javított az arányon, hiszen Balázs Margit és Hadverő Katinka mellett Papesch György és Horváth László személyében két úrral is gyarapodott új belépőként a szervezet létszáma, amely az év végén 336 volt – a többi között ez is kiderült Andor Ildikó titkár beszámolójából.

2017 is igen mozgalmasan, eseménydúsán telt: márciusban évértékelő, májusban ünnepi taggyűlést tartottak, ahol köszöntötték a jubiláló véradókat. A donorok

tavaly négy alkalommal vehettek részt a községben véradáson, az év során összességében pontosan 200 önkéntes jelent meg a Vöröskereszt felhívására, köztük hét elsőalkalmas donor.

Az alapszervezet homokkép készítésével, gyöngyfűzéssel, kítűzők ragasztásával csatlakozott a gyermeknap programokhoz, és a vitaminpótlás jegyében eperrel, cseresznyével ajándékozták meg a gyerkőcöket. A Szedd Magad akció keretében gyűjtött 10 kilónyi eper és 8 kiló cseresznye az utolsó

darabig mind elfogyott – tette hozzá mosolyogva a titkár.

A több mint száz önkéntes segítségének, szorgoskodásának köszönhetően az Idősek Napj programmal ismét felejtethetetlen, szép élményeket szereztek a falu szép korú lakosai számára, decemberben pedig 100 karácsonyi csomagot készítettek nagycsaládoknak, rászorulóknak.

A Művelődési Ház Advent-előelnevezésű eseményén is részt vettek, s az intézménnyel, valamint a Német Nemzetiségi Önkormányzattal karöltve mézeskalács díszítésre invitálták a falu lakóit, akik – az óvodástól az idősebb korúig – valamennyien nagy örömmel vettek részt a programon. A titkár beszámolója szerint is köszönetét fejezte ki valamennyi segítő, aktivista számára, akik nélkül nem lenne ilyen pezsgő a szervezet élete, nem lennének ilyen színesek a programjaik és sikeres a karitatív feladatellátásuk.

Tavaszköszöntő az idősök klubjában

Hatodik alkalommal gyülekeztek március 21-én tavaszváró programra a környei Idősök Napközi Otthonában a helyi és vértessomlói klubtagok, s bizony már nagyon várták a jó idő beköszöntét, hiszen az évszakot meghazudtolóan dideregtegett az épületen kívül a hideg, odabenn viszont az óvodások műsora megmelengette a szíveket.

A vendégeket Halász-Becker Anikó szolgálatvezető köszöntötte, aki a természet és a lélek tavaszi

megújulásáról így fogalmazott: valójában már a februári első teliholdkor elkezdhetjük az új esztendőre való ráhangolódást, ez ugyanis a régi terhek, a megfáradt energiák lerakásának, elengedésének ideje. Sok-sok magot, veteményt most ültetnek el, később ezt szüretelhetjük, ahogy az életben is. A tavasz az élet ünnepe és annak öröme, hogy élünk, lélegzünk, itt vagyunk. Minden más csak ráadás...

A Vackor Óvoda és Bölcsőde Napocskás apróságai tavaszi játékfűzérrel és a maguk

készítette kis, festett tenyerlenyomatukkal ajándékozták meg a szép korú vendégeket, akik láthatóan lélekben megfiatalodtak, hiszen a kicsi bájos műsora valóban a megújulást hozó tavaszt varázsolta a falak közé, a szívekbe.

Szinte már hagyomány, hogy az Idősök Klubja évszakköszöntő programjait Sülly Lászlóné szavalattal színesíti, a vers mellett azonban ezúttal egy legendát is megosztott a jelenlévőkkel, amelyből kiderült, hogy honnan ered a mondás: Sándor,

József, Benedek zsákban hozzák a meleget. A legenda szerint Szent Péter előbb Sándorral küldette egy zsákban a földre a meleget, ő azonban megfáradt, a Tejút mellett egy ivóba tévedt és ott ragadt. Az emberek könyörögtek a melegért, ezért Szent Péter Sándor után küldte Jósikát, de ő is az ivóban feledkezett, s később ugyanígy Benedek is. A három jómadár nyomába indult végül Mátyás is, kezében korbáccsal, így amikor meglátták, azonnal szedték a sátorfájukat, és siettek a földre a zsák

meleggel... Mátyás jégtörő elnevezését innen kapta.

A szolgálat munkatársai az izletes vendéglátás előtt illatos jócinttal kedveskedtek a vendégeknek, hiszen az ünnepkörökhöz, évszakköszöntő programokhoz kapcsolódóan hagyományosan megajándékozzák a klub tagjait, Gyarmati Pista bácsi azonban viccesen mindenkit figyelmeztetett: csak akkor ültessék ki a kertbe, ha az összejövetelük valóban meghozza a tavaszt, mert most még elfagyna a virág.

A 90 esztendős Margit nénit köszöntötték

Gyermekei, unokái, dédunokái és szerettei köszöntötték április 1-jén a Községi és Tájházaiban a 90 esztendős Anda Károlynét, Nagy Margitot, a jókívánságokhoz dr. Beke Ernő önkormányzati képviselő a falu lakói nevében csatlakozott.

Margit néni 1928. április 1-én született Kocson Nagy Mihály és Stefánkovics Terézia ötödik gyermekeként. A 9 született gyermekből 7-en érték el a felnőtt kort, Miska, Sanyi, Lajos, Lidi, Tera, Sári és Margit. Gyermekkorát és iskolás éveit Szenden töltötte, ahol a szülők cselédként dolgoztak a helyi bérlőnél, a Rosenberg uraságnál. A háború, illetve a front közelsége miatt az általános iskola utolsó évét már nem tudta Szenden befejezni, a család a szerződés lejártával Kömlődre került, a háborús éveket ott töltötték. Margit néni sokszor mesélt háborús emlékeiről, a padláson bujkáló zsidókról, a front elől visszavonuló katonákról, a falun átvonuló oroszokról, a nagy család ellátásának nehézségeiről.

Miután véget ért a háború, egy alkalommal – fiatal lányként – Tagyos pusztára ment segíteni egy rokon családnak. Azokban a napokban tért haza a hadifogságból Anda Károly, későbbi párjával ekkor ismerkedett meg. Az udvarlást nehezítette, hogy Karcsi bácsi maláriával tért meg a háborúból, a rohamok minden nap azonos időpontban, estefelé érkeztek, ami azt jelentette, hogy addigra Kömlődről haza kellett érnie Tagyosra. A fiatalok 1947 áprilisában – alig 19 évesen – össze is házasodtak. Közös életüket Tagyos pusztán kezdték, három gyermekük ott született meg: Éva,

Jolán és Károly. A családban Margit néni „hordta a nadrágot”, ő volt a szigorú, Karcsi bácsi pedig a szelíd, csendes Papa, de ha szükség volt a segítségükre, akkor mindkettőjükre egyformán számíthattak a gyerekek. A háború után néhány évig 20 holdon gazdálkodtak, majd az ötvenes évek elejétől a család a Környei Állami Gazdaságban dolgozott, Margit néni pedig ellátta a családát, állatokat tartott, kertet művelt, piacra járt, így egészségre ki férje keresetét. 1962-ben vásároltak házat Környén, ahol később munkát is vállalt Margit néni a takarékszövetkezetnél. Közben a gyerekek felnőttek, saját családot alapítottak, egzisztenciát teremtettek. Az unokák születését, nyaraltatását Karcsi bácsi 2000-ben bekövetkezett haláláig még együtt élvezhették. 53 megértésben, szeretetlen eltöltött év után köszönt el Margit néni örökre férjétől.

Az ünnepelt 35 éve tölti nyugdíjas éveit, de még ma is aktív, ellátja magát, főz, alig várja a jó időt, tervezi a kertészkedést. A gyönyörű születésnap alkalmából három gyermeke, négy unokája, kilenc dédunokája és rokonai, barátai kívánták, hogy még sokáig éljen jó egészségben szerettei között!

Mi közünk az esőerdők pusztításához?

Távol-keleti tájak, Indonézia, Malajzia: égő esőerdők, felettük füstfelhő. Otthontalanná váló őslakosok. Gyermekmunka. Kihalófélben lévő fajok, köztük orangutánok, szumátrai tigrisek. Talán olyan fajok is, melyeket még fel sem fedeztünk... Mindez egy behurcolt, Afrikában őshonos növény, az olajpálma miatt. Hihetetlen mértékű pusztítás, egy olyan alapanyag előállításának érdekében, melynek egyik legnagyobb felvevőpiaca Európa, így Magyarország is. Bár nagyon távolinak tűnő probléma, valójában nem az...

Ha bemegyünk bármelyik élelmiszerboltba, nehéz olyan terméket találnunk, amely pálmaolaj-mentes – legalábbis élelmiszerek között mindenképp (de sok kozmetikumban is megtaláljuk). Gyakran használják csokoládékban, kekszekben, szappanokban, de akár péksüteményekben is. Mivel – pénzügyi szempontból, a környezeti károkkal nem számolva – olcsó az előállítás, és előnyösök a tulajdonságai, gazdasági oldalról nem cél a kizárása, hiszen rövidtávú profitszerzést tesz lehetővé. Társadalmi oldalról azonban van esélyünk, hogy fellépjünk az óriási pusztítás ellen! Léteznek különböző petíciók, melyekkel üzenhetünk a döntéshozóknak, hogy fontosak számunkra a fenntartható megoldások. Az esőerdők irtása egyáltalán nem fenntartható... Azonban mindennapjainkban is van lehetőségünk dönteni. A mi felelősségünk, hogy milyen terméket választunk vásárlásaink során. Mi döntjük el, mit vásárolunk, elolvassuk-e az összetevők listáját? Keressük a pálmaolaj-mentes termékeket, hogy ne támogassuk az esőerdők kiirtását!

Pribélli Levente

Segítség a rászorulóknak

Harminckét, többnyire külterületen élő családokhoz jutott el a húsvét előtti napokban egy-egy tartós élelmiszerekből összeállított csomag, benne a Környei Katolikus Karitásztól hagyományos nagyböjti felhívására jelentkezők adományaival. A húsvétot megelőző élelmiszergyűjtés a tapasztalatok szerint általában szerényebb eredménnyel zárul, de még így is 220 kilónyi gyűlt össze azoknak köszönhetően, akik a meghirdetett napokon bekopogtattak a Védőnői Szolgálathoz. Az adományozók felajánlásaként a Karitásztól önkéntesen lisztet, cukrot, rizst, étolajat, tészta, konzervet, babot, lencsét, sütési alapanyagokat oszthattak szét a csomagokban, s a gyerekeknek is bőven jutott édes-ség. A Környei Katolikus Karitásztól köszönetét fejezi ki valamennyi adományozó számára, akik segítettek a szegényebb sorsú rászorulóknak húsvéti ünnepének könnyebbé, szebbé tételében!

„Csak folytasd minden dolgodat...
Megérik majd munkád gyümölcse,
Kertedből kipusztul a gaz...
Teremtő zápor hull a földre...
Jogod van fényre... És öröme...”

A Környei önkormányzat nevében sok szeretettel és tisztelettel köszöntjük a falu azon szép korú lakóit, akik ezekben a napokban ünnepelték, ünnepük kerek születésnapjukat:

**95 esztendős
Polovicz Imre (április 25.)**

**90 esztendős
Anda Károlyné sz. Nagy Margit (április 1.)
Sili Vendelné sz. Böhm Mária (április 29.)**

**85 esztendős
Eck József (április 16.)
Fekete Mihály (április 28.)**

**80 esztendős
Drexler Józsefné sz. Rácz Mária (április 5.)
Sill Lászlóné sz. Geiszt Terézia (április 6.)**

**75 esztendős
Rác Béla (április 15.)
Ötvös Józsefné sz. Marák Mária (április 18.)
Glász József (április 25.)**

**70 esztendős
Gál János (április 1.)
Popovics Józsefné sz. Kővári Erzsébet (április 15.)
Mihalovits Ferenc (április 28.)**

További jó egészséget és sok boldogságot kívánunk!

„Tél, tavasz, nyár, ősz, folyók, ligetek, szeressétek a gyermekeimet.
Te, homokos, köves, aszfaltos út, vezesd okosan a lányt, a fiút.”

Az előző Környei Hírhozó megjelenése óta egy kislány és két kislány született.

Sok szeretettel köszöntjük a falu legkisebb lakóit,

**Szegedi Sándor és Budaházi Ágnes
kislányát Andrást,**

**Eöri Balázs és Eck Alexandra
kislányát Mátét,**

**Nagy Zoltán és Szalay Diána Éva
kislányát Anna Szimonettát.**

**A gyermekeknek és szüleiknek hosszú,
boldog életet kívánunk!**

A „Szülőföld program” részeként az önkormányzat a környei szülők gyermekei számára egyszeri 500 ezer forint elkülönítését biztosítja, amennyiben azt igénylik a gyermek megszületésének tárgyévében. Igénylés esetén az alszámlán kezelt pénzhez a támogatott 18 éves kora után juthat hozzá, s a 31. születésnapjáig veheti fel. Az összeg otthonteremtésre, önkormányzati ösztöndíj támogatásra, s értelmi fogyatékos gyermekek támogatására használható fel, de kizáró körülmény, ha már nem áll fenn a környezeti, ha a támogatott 21 éves koráig nem rendelkezik legalább középfokú, vagy az Országos Képzési Jegyzékben meghatározott szakmai végzettséggel, vagy ha nem a programban meghatározott célokra kívánja a részére elkülönített pénzt felhasználni. A támogatás nem jár automatikusan, azt igényelni kell a polgármesteri hivatalban!

**2018. május 1.
Környei tópart**

Majális Családi Főzőversennyel

A hagyományos, főzőversennyel egybekötött családi napot és majális az önkormányzat május 1-jén, kedden rendez meg a tóparton, ahol ismét szórakoztató és sportos programok, vidám versengések várnak mindenkit, a kicsiket a Csiri-Biri Játéktár és arcfestés is **DÍJTALANUL!**

A főzőversenyre a Polgármesteri Hivatalban lehet nevezni az 573-100-as telefonszámon, vagy az info@kornye.hu e-mail címen április 27-én (péntek) 12 óráig. A nevezés alapján a csapatok számára a helyszínen az önkormányzat egy sörgarnitúrát biztosít, amely átvételekor sorszámot kapnak. A főzőverseny eredményhirdetésekor a sorszámmal vehető át az ajándék pezsgő. Az alapanyagokról és a tüzelőről a nevezők gondoskodnak.

A CSALÁDI MAJÁLIS PROGRAMJA:

- 08.00– Gyülekező
- 09.00–12.30-ig Bográcsos főzőverseny (bármilyen étellel lehet indulni)
- 09.30– Tai chi, meridián torna
- 10.00– Családi sportvetélkedő (2 felnőtt és 2 gyermek összeállítású csapatok nevezését várják)
- 11.00– Polgárőr bemutató
- 12.00– Kempo bemutató
- 12.30– Ételek zsűrizése
- 13.30– Főzőverseny eredményhirdetése: Vándor Fakanál és ajándékok átadása
- 14.30– Lángosevő verseny (a lángost helyben készítik el az Idősek Otthona munkatársai)
- 17.00– Zenél Balaskó Csaba és zenekara
- 20.00– Tábortűz a KaDarka Társulattal

(A műsorváltoztatás jogát a szervező önkormányzat fenntartja.)

Pesti Művész Színház

NAGYOPERETT KÉT FELVONÁSBAN
KÁLMÁN IMRE zenéjével

Marica grófnő

**MÁJUS 12-ÉN
19 ÓRÁTÓL IS!**

A Pesti Művész Színház a környei Művelődési Házban
MÁJUS 12-ÉN 19 ÓRÁTÓL IS bemutatja:

Marica grófnő – nagyoperett
két felvonásban Kálmán Imre zenéjével

Jegyek 2500 Ft-os áron vásárolhatók, **KÖRNYE KÁRTYÁVAL 1500 Ft-ért!**

Művelődési Ház Környe, Alkotmány u. 1. Telefon: 34/473-091, 06 30/646 2147.

Szeretettel várunk minden nőt, asszonyt, anyát, kamaszlányt egy testet, lelket simogató délutánra május 4-én 16 órától a környei Művelődési Házba. Előadást hallhatunk a női lélek titkairól, a női archetípusokról, a női szerepekről.

KÖRFORGÁSBAN A NŐI ARCHETÍPUSOKKAL

előadók:

Dr. Nagy Erzsébet hipnoterapeuta, pszichoterápiás szakorvos, hagyományos kínai orvos és belgyógyász szakorvos
Frankó Betta tanácsadó szakpszichológus, művészetterapeuta, gyászfeldolgozás módszer specialista

Előtte, utána kényeztető illatok, könyvek, szappanok, gyógynövények, igény szerint személyes beszélgetések, tanácsadások:

dr. Nagy Enikő
védőnő: emlőszűrés,
fogamzásgátlás

Némethné Andrea:
aviva torna, arctorna
a ráncok ellen

Szommer Károly:
kézműves, főzött Wellness
Szappan termékek

Holzacker Csilla:
aromaterapeuta
(illatok, illóolajok)

Pintér Mónika: gyógynövények,
egészséges ételek (gyógyító teák,
étrend kiegészítők, stb.)

Hajmáncsi Kalocsai Éva:
könyvek nőkről, nőknek

A programon a részvétel
díjtalan, de regisztrációhoz
kötött. Jelentkezni május
3-án 12 óráig lehet:
34/473-091, 30/6462147

PARFÜMTURKÁLÓ! Hozza el a Művelődési Házba
megunt, egyszer-kétszer, netán sosem használt
parfümjét, és május 4-én vigyen haza helyette másikat!

"MEGCSENDÜLŐ SZÍNEK"

**Stréli Róbertné,
Keresztély Piroska**

festőművész alkotásaiból nyílik
kiállítás május 18-án, (péntek) 17
órákor a környei Művelődési Házban
(Alkotmány u. 1.)

A tárlatot
Sulyok Teréz
festőművész
ajánlja az
érelklődők
figyelmébe,
közreműködik
Török Zsuzsa
Gyöngy
előadóművész.

A kiállítás július 3-áig tekinthető meg
hétköznapokon 10 és 17 óra között, hétvégén
rendezvények ideje alatt.

SZŐKE ANDRÁS önálló estje
június 8-án 19 órától
a környei Művelődési Házban.

Történetek a faluból...
mesél Szőke András

Jegyek május 7-étől vásárolhatók 2000 Ft-os áron, **KÖRNYE KÁRTYÁVAL 1000 Ft-ért.**
Művelődési Ház Környe, Alkotmány u. 1. Telefon: 34/473-091, 06 30/646 2147.

Programok, közérdekű információk

26 Szombat Saturday Samstag Fülöp, Evelin	27 Vasárnap Sunday Sonntag Hella																																																	
KÖRNYEI! GYEREKNAP!																																																		
Részletek a Környei Hírhozó következő számában.																																																		
<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="7">Május</th> </tr> <tr> <th>H</th> <th>K</th> <th>Sze</th> <th>Cs</th> <th>P</th> <th>Szo</th> <th>V</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>7</td> <td>8</td> <td>9</td> <td>10</td> <td>11</td> <td>12</td> <td>13</td> </tr> <tr> <td>14</td> <td>15</td> <td>16</td> <td>17</td> <td>18</td> <td>19</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>21</td> <td>22</td> <td>23</td> <td>24</td> <td>25</td> <td>26</td> <td>27</td> </tr> <tr> <td>28</td> <td>29</td> <td>30</td> <td>31</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		Május							H	K	Sze	Cs	P	Szo	V		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31			
Május																																																		
H	K	Sze	Cs	P	Szo	V																																												
	1	2	3	4	5	6																																												
7	8	9	10	11	12	13																																												
14	15	16	17	18	19	20																																												
21	22	23	24	25	26	27																																												
28	29	30	31																																															
21. hét																																																		

25 éves a dalkör

A Német Nemzetiségi Önkormányzat Környe és a Német Nemzetiségi Dalkör Környe tisztelettel meghívja Önt és kedves családját **április 28-án 15 órától a Környei Német Nemzetiségi Dalkör 25 éves jubileumi ünnepségére!**

Fellépő csoportok: • Környei Német Hagyományörző Gyermekcsoport • Alsógallai Német Nemzetiségi Dalkör • Dunaszentmiklósi Német Nemzetiségi Dalkör • Felsőgallai Német Nemzetiségi Dalkör • Várgesztesi Német Nemzetiségi Dalkör • Vértessomlói Német Nemzetiségi Dalkör • Környei Német Nemzetiségi Dalkör.

Mindenkit szeretettel várnak a szervezők!

Mesélnék az emlékek...

A Kisfaludy Mihály Ált. Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola **néptánc szakának évzáró műsora június 2-án, szombaton 17 órakor** kezdődik a Művelődési Házban. A rendezvényre minden családtagot, barátot szeretettel hívnak és várnak. A műsorban bemutatkoznak a tanszak övodás és iskolás csoportjai, a művészeti iskola végzős táncosai és a Szivárvány Táncegyüttes tagjai.

Képviselői fogadóóra

Vadász Éva képviselő hagyományos fogadóóráját **májusban 7-én, hétfőn tartja 17 és 18 óra között** a Polgármesteri Hivatal képviselői szobájában.

Véradás

Az önkéntes véradókat várja **április 25-én, (szerda) 13 órától 17.30-ig** a környei Községi és Tájházban a Vöröskereszt. Adj vért, életet menthetsz! Az idei évben még két alkalommal, július 26-án és október 25-én lesz Környén véradás.

Közérdekű információk

Házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés

KOMPOSZTÁLHATÓ hulladék gyűjtése

A levágott fűvet és egyéb lágyszárú növényeket a szolgáltató megfelelő teherbírású zsákban, illetve maximum 70 centiméter hosszú, és 50 centiméter átmérőjű kötegekben összekötve, alkalmanként legfeljebb 0,5 köbméter mennyiségben szállítja el az ingatlan elől. A nem megfelelő méretű és mennyiségű, rendezetlenül kihelyezett ágnyesedéket a társaság nem szállítja el. A meghirdetett gyűjtési napon kívül a kommunális hulladékszállítás napján is elviszik a zöldhulladékot, amennyiben az a cég emblémájával ellátott többelhulladékos zsákban van kirakva, melyet külön meg kell vásárolni. A komposztálható hulladékot úgy helyezze ki, hogy az a közterületet ne szennyezze, a zsákban kihelyezett zöldhulladék közé kommunális hulladék NEM kerülhet.

**KÖRNYEBÁNYÁN, TAGYOSPUSZTÁN,
SZENTGYÖRGYPUSZTÁN
ÉS IRTÁSPUSZTÁN**
május 8., június 5.

KÖRNYÉN
április 24., május 29., június 26.

**ÚJRAHASZNOSÍTHATÓ
hulladék gyűjtése**

Környe hulladékgazdálkodási közszolgáltatója, a Veritkál Zrt. az ingatlanoktól **havi két alkalommal, az adott gyűjtési napokon** szállítja el az átlátszó zsákokban kihelyezett műanyag, fém és papír hulladékot. A házhoz menő szelektív hulladékgyűjtésnek nincs mennyiségi korlátja, a szelektív hulladékgyűjtési napokon a meghatározott rendszerezési feltételekkel megkötés nélküli mennyiségben helyezhető ki a szelektív hulladék, bármilyen átlátszó zsákban.

**KÖRNYEBÁNYÁN, TAGYOSPUSZTÁN,
SZENTGYÖRGYPUSZTÁN
ÉS IRTÁSPUSZTÁN**
május 3. és 24., június 14. és 28.

KÖRNYÉN
május 16. és 30., június 12. és 26.

Házhoz menő LOMTALANÍTÁS!

A szolgáltató Környén is bevezette a házhoz menő lomtalanítást, e szerint évi egy alkalommal, **az ingatlan tulajdonossal előle egyeztetett időpontban díjtalanul elszállítják a háztartásban keletkezett lomot.**

A szolgáltató tájékoztatása alapján a lomtalanítási kéréseket legalább 1 héttel korábban kell jelezni, hogy összesíthessék az azonos településrészekről érkező igényeket, s azokat egy napon teljesíthessék. A házhoz menő lomtalanítást csak az kér-

heti, akinek nincs díjhátraléka, s az időpont egyeztetéshez elő kell készíteni a felhasználó azonosítósorszámát. A nagydarabos lom (pl. bútor) kivételével a kisebb méretű anyagokat kizárólag bezsákolva, kötegelve szállítják el. Nem tartozik a lomtalanítás körébe, tehát a szolgáltató NEM SZÁLLÍTJA el az alábbiakat:

- gally, salak, trágya, szalma, egyéb növényi és állati hulladék, építési, bontási hulladék, egyéb mezőgazdasági, ipari hulladék;
- elektromos, elektronikai készülékek (pl. TV-készülék, hűtőgép);
- veszélyes hulladékok, gumiabroncs;
- heti szemétszállítás körébe tartozó háztartási, valamint gazdálkodói-vállalkozói tevékenységből származó háztartási hulladékhoz hasonló hulladék.

További felvilágosítás kérhető, valamint időpont egyeztethető az Oroszlányi Ügyfélszolgálat 34/361-411-es telefonszámán, illetve az okg-info@oroszlany.hu e-mail címen.

Az avar és kerti hulladék szabadban történő égetésének szabályai

Környe Község Önkormányzata ezúton hívja fel a falu lakóinak figyelmét, hogy az avar és kerti hulladék szabadban történő égetéséről alkotott rendelet szerint a **komposztálásra alkalmatlan avar és kerti hulladék égetése belterületen minden év március 1-je és április 30-a, valamint szeptember 15-e és november 15-e között engedélyezett kizárólag csütörtökön, pénteken és szombaton 8 és 18 óra között.**

Más napon és más időpontban az égetés tilos! A rendelet teljes terjedelmében a www.kornye.hu oldalon, a hirdetésmények között olvasható el.

* * *

BIRT *GROUP*
Megbízható munkaadó

BÉREMELÉS

**OROSZLÁNYBAN
A BORGWARNERNÉL!**

Akár **240000 Ft** havi br. kezdő kereset operátorok részére.
Az összeg tartalmazza a műszak pótlékot és a jelenléti bónuszt.

- + nettó **25000 Ft** cafetéria már próbaidő alatt is,
- + éves bónusz legfeljebb nettó másfél havi bér,
- + ingyenes céges buszjáratok 70 településről.

Baráti tiszta környezet vár Rád ahol megbecsülnek.

Jelentkezni személyesen: **BIRT Group Kft.**
Oroszlány, Rákóczi F. út 21/A. | Tatabánya, Erdész út 8.
Telefon: 34/560-321, 70/622-2708
Interneten: jelentkezés@birt.hu vagy facebookon.

TÁJÉKOZTATÓ
április 25-én (szerda) 15 órakor
a környei Múvelődési Ház olvasótermében!

Promóció

Kiadja: Polgármesteri Hivatal 2851 Környe, Alkotmány út 2. A kiadásért felel: Beke László polgármester • 06 30 7681624

A szerkesztésért felel: Salamon Gyöngyi • 06 30 387 4690 • hirhozo@kornye.hu • www.kornye.hu

Nyomdai munkák: JÁ-KI PRESS Nyomdaipari Kft. 2851 Környe, Rákóczi F. u. 73. A sokszorosításért felel: Jávör Zsolt ügyvezető